

Чудотворне иконе Мајке Божије: Ивиронска Панагија Портаитиса (Вратарка)

Стари малоазијски град Никеја, велики хришћански центар и домаћин два Васељенска сабора, био је први дом ове иконе.

У IX веку за време владавине Теофила иконоборца, дигао се страшни рат против икона и сви православни који су им се клањали и поштовали их, били су кажњавани и стављани на муке, а њихове иконе силом одстрањиване и спаљиване. Тада су по свим градовима и селима разаслани цареви доушници, ради њиховог проналажења.

У то време у области Никеје живела је једна благочестива удовица са сином јединцем; чудотворна икона која ће се наћи на обалама Атона, била је у

њеном поседу. Дошавши једног дана и до њене куће, цареви изасланици угледаше ово благо које се налазаше код ње у поседу. Тада јој запретише, тражећи јој новац, да ће испунити царску наредбу, а њу казнити смрћу. Исте вечери удовица се стаде молити пред иконом Пресвете Богородице, клањајући се, а руке и очи уздижући према небу. Потом ју је са страхом изнела на обалу и тамо се опет обратила Царици небеској, рекавши: „Госпођо Света, Ти као Мати Божија, имаш власт над читавом творевином. Теби је могуће и нас избавити од царевог гнева и своју икону сачувати од потапања у мору “. Изговоривши ове речи, икону је спустила у море, а она не паде на страну, него се стојећи усправно на води, усмери ка западу, невидљивом силом ношена. Тада удовица умоли сина свога да пође ка Грчкој, а она напусти дом у коме живљаху. Син је послушао мајчин савет и одмах се упутио ка Солуну, а оданде према Светој Гори Атонској. Предање каже да се замонашио – у касније подигнутом манастиру Ивиرونу и да су од њега атонски пустињаци, чули за ову свету икону.

Верује се да се у манастиру Ивиرونу икона налази од 999. г.

Међу тадашњим ивиронским монасима био је један монах по имену Гаврило, Грузинац, који је био чувен по строгом животу и моралу. Њему се у сну јавила Пресвета Богородица са небеском светлошћу, говорећи: „Обавести игумана и братију да желим да им дарујем своју икону, да их покрива и да им помаже. Онда уђи у море и ходај по таласима и тада ће сви видети моју вољу и благовољење према вашем манастиру.” Старац обавести игумана и следећег јутра сви монаси уз молитве, са тамјаном и свећама изађоше на обалу, а Гаврило, ушавши у море почне ходати по води као по копну – и удостоји се да прими у свој загрљај ову икону. Следећа три дана и ноћи пред њом су узносили захвалне молебне каноне – подигавши на истом месту малу цркву. Икону су затим пренели у саборни храм и поставили у олтар.

Следећег дана, идући да по обичају упали кандила, црквењак запази да новојављене иконе нема у храму и након вишечасовног тражења, братија је угледа на зиду изнад манастирске капије – вратише је на старо место, али се исто поновило више пута. Најзад, Пресвета Богородица се поново јави у сну Гаврилу и рече му: „Реци братији да ме више не ометају, јер ја не желим да ви мене чувате него ја вас да чувам, не само у овом животу, него и у будућем, и нека се надају милости Сина Мога и Владике, сви монаси на овој Гори који живе у врлини, благочешћу и са страхом Божијим, јер тај дар ја сам искала и добила од Њега. И ево вам дајем знак да док год видите моју икону у овоме манастиру, благодат и милост Сина Мога неће вас напустити“. Чувши ово од Гаврила, сви се испунише неисказаном радошћу, и подигоше у близини капије параклис, како би у њега ставили чудотворну икону на иконостас – на месту где обично стоје владичанске иконе.

Од тада па све до данас ова икона стоји на истом месту где је сама

Богородица изабрала, па се по томе и зове Вратарица, а по манастиру је зову још и Богородица Ивиронска. (стари назив за Грузију је Иверија, отуда и назив манастира).

Спомен јављања Иверске иконе – када је чудесно дошла преко мора до Свете Горе, је 27. априла; а у Светлој недељи трећег дана Васкрса, икона се преноси у Саборну цркву, одакле полази литија до морске обале, одакле ју је преузео послушник Гаврило.

За сам датум када се икона прославља, узет је 25. фебруар по новом, односно 12. фебруар по старом календару.

ЧУДА

Заступништвом Богородице-Вратарке сачуван је и спасен манастир Ивирон од напада Персијанаца, предвођених злогласним Амиром, који је са 50 лађа приспео до обала Свете Горе и дошао до манастира, са намером да га опљачка. Уплашени монаси, узевши са собом црквене сасуде и чудотворну икону, сакрише се у утврђеној кули и усрдно се молише Пресветој Богородици да спасе манастир од разарања. Непријатељи провалише у манастир и опустошише га. Затим су увезали конопцима куле цркве и хтели да их сруше заједно са храмом. Наједанпут се подигла страшна бура и потопила персијске лађе и све непријатеље који су са њима били. Остао је само Амир, који се задесио у манастиру. Видевши потопљене лађе и војнике, покајао се у својој дрскости, молећи монахе да умоле Бога да му опрости и дарива их са много злата и сребра, како би озидали нове, више зидове, око манастира.

Карактеристично је порекло знака на бради Пресвете Богородице. Један варварин је ударио икону и на том месту је потекла крв. После тог догађаја, варварин се покајао, постао монах и слуга у манастиру. Иако је добио монашко име, пожелео је из понижења да понесе име Варварин. Богоугодно је свој живот завршио, посветивши се; Црква га слави 13. маја као Варварина Ивиронског.

Међу бројним чудима је и ово. Пресвета Богородица није допуштала људима да уђу у манастир који су имали какву душевну нечистоту. Неки који су хтели ући, падали су мртви.

Када су настале велике смутње и трвења по Светој Гори, атонски монаси почеше напуштати своје манастире. Од 40.000 светогорских монаха, 1854. г. остало је, више од 1.000. Пресвета Богородица се јавила оцима и

подвижницима следећим речима: „Пошто се Света Гора врло уплашила и пошто тако размишљате у срцима својим, све ће то проћи и завршити се, и опет ће се напунити Света Гора монасима. Ево дајем вам знак да све докле моја икона буде у Светој Гори у Иверском манастиру ничега се не бојте и живите у својим келијама; а када изађе, тада да свако узме своје ствари и да иде куда зна”. И до данас пустиножитељи, када недељом долазе у манастир Ивирон, гледају да ли је на свом месту икона Богородице, и видећи је, опет са радошћу се враћају у своје келије.

1651. г. неколико стотина монаха је имало велике економске проблеме. Решење су поверили Богородици, која је пројавила следеће чудо: у том периоду је била тешко болесна ћерка руског цара Алексија Михайловича. Њене ноге су биле парализоване и по лекарима неизлечиве. Жалост принцезе, Пресвета Богородица претворила је у радост. Парализована ћерка се излечила, а цар је из захвалности понудио манастиру Ивирону један од најбољих манастира руске престонице – манастир Светог Николаја. Овај метох манастиру је све до 1932. г. припадао и обезбеђивао му толико прихода да је покривао све његове потребе.

Када су Турци једном упали у манастир били су зачуђени, зашто монаси ризикујући животе, чувају само једну икону. На њихове речи – да је она живо биће и да јој се не сме ништа десити, један Турчин је замахнуо сабљом и повредио лице Богомајке. Када је из повређеног образа потекла крв, разбојници су се од страха разбежали. Повреда је била на истом месту где је иконоборац у Никеји копљем оштетио икону. И данас се на том месту може уочити мали ожиљак који иконописци верно преносе на све копије ове чудотворне иконе.

ИЗОБРАЖЕЊЕ

Оригинал иконе пресвучен је ризом од сребра и злата који покривају скоро читаву фигуру, осим лица, што је уобичајено за највише поштоване иконе.

Руски поклоник Барски, забележио је у својим списима утиске које је на њега оставило изображење Свете Дјеве, Ивиронске: „У прекрасном, при унутрашњим вратима сазданом храму, на иконостасу, уместо обичне иконе Богородице, стоји Света чудотворна икона названа од древних монаха Вратарка, крупних очију, која држи на левој руци Христа Спаситеља, поцрнела од старости, сва покривена сем лица од сребра скованом позлаћеном одеждом; осим тога, украшена скупоценим камењем и монетама од разних царева, кнезова и бојара, дарованих ради многих чудотворства;

такође и од руских царева и царица, кнезова и кнегиња, монете златне и дарове њихове. Има ова икона још знамење или ожиљак од ране на ланеном платну, које је задобила од једног који пре није био верник и звао се Варвар, који ју је ударио ножем из злобе.”

Други очевидац изображења ове чудотворне иконе нам прича: „Строги лик Божије Матере изазива код поклоника невољни страх; црте њеног Светог лика су изванредно складне и сама размера величанствена. Мајка милосрђа и утехе јавља се на овој икони више као Мајка правосуђа и страшног судије.”

Ивиронска икона припада породици икона Богородице Одигитрије. Карактеристична је по ожиљку који се и данас може приметити, а који се налази на десном образи и бради Дјеве Марије који је настао као последица пробадања војника за време византијског цара Теофила, иконоборца.

Тропар, глас 1

Од Свете твоје иконе, о Владичице Богородице, исцељења и здравља подајеш обилно с вером и љубављу онима који ти прилазе. Тако и моју немоћ посети, и душу моју помилуј, Блага, и тело исцели благодаћу Твојом, Пречиста.

ЛИТЕРАТУРА

1. www.hilandar.info.svetagora.manastiri.iviron. од 24. 11. 2017. г.
2. www.monastiria.gr. < sveta gora < sveti manastir Iviron; од 3. 02. 2019. г.
3. www.svetagora.info < manastir Iviron < Cudotvorna ikona Vratarica; од 4.02.2019. г.
4. Тихомир С. Илијић: “Велича душа моја Господа”, ВИЗ, Публикум-Београд 2002.г, стр. 145-147;
5. Ооо Духовное преображение „К БОГОРОДИЦЕ ПРИЛЕЖНО ЊИНЕ ПРИТЕЦЕМ – Молитвљ к Божиен Матери перед Ее чудотворњими иконами” Москва 2015, стр: 40,41;

mitropolija.com